

VEOKs formand Kaare Rübner Jørgensen orienterer

Indhold

1. Pavens butler
2. Slovakiet: ærkebiskop fyret
3. Polen: biskopper afviser ny europæisk konvention
4. Polen: Polonia semper fidelis?
5. Argentina: kirkens aktive medvirken i den beskidte krig
6. To korrektioner til Infomail 19

1. Pavens butler

Afhøringen af Paolo Gabriele blev afsluttet den 21. juli, så han kunne flyttes fra sin fængselscelle på 12 kvadratmeter i Vatikanets gendarmeri til en husarrest. Ifølge hans advokat Carlo Fosco skulle han have samarbejdet fuldt ud under efterforskningen og fortalt alt, hvad han havde at fortælle, således at der ikke skulle komme overraskelser, når en eventuel retssag imod ham begynder. Hans motiv skulle have været, at han så ”ondskab og korrupsion overalt i kirken”, hvorfor han ved at lække de hemmelige dokumenter til pressen håbede at kunne ”skabe et chok, der kunne bringe kirken tilbage på rette spor”. Med kirken må han mene Vatikanet, for de dokumenter, han har lækket, viser en udbredt rivalisering mellem kardinalerne, en administrativ dysfunktion og økonomisk uansvarlighed og en udbredt korrupsion i de gamle renæssancepalæer bag Vatikanets mure.

Den 13. august meddelte Vatikanet, at der ville blive rejst en straffesag mod Gabriele for tyveri af særlig grov karakter. Samtidig blev forhørsdommer Piero Bonnet's rapport offentliggjort. Af den fremgik det, at tyveriet var mere omfattende end hidtil oplyst eller antaget, for man havde også i Gabriele's lejlighed fundet en check på 100.000 euros, sendt til pave Benedikt fra et spansk universitet, en guldklump, givet paven af et mineselskab i Peru, samt et italiensk oversættelse af Virgils Æneide fra 1581. Desuden blev det afsløret, at Gabriele havde flere medskyldige. Hvem de var, fremgik med en enkelt undtagelse ikke af rapporten, for de optrådte heri under betegnelser som W, Y, X o.s.v. Ligesom de vidner, Bonnet havde afhørt, i rapporten figurerede under betegnelserne A, B, C o.s.v. Undtagelsen var den 48-årige Claudio Sciarpettelli, der arbejdede som computereksperter i Statssekretariatet (Vatikanets Udenrigsministerium). Han blev arresteret den 25. maj, altså to dage efter Gabriele.

Det var en nyhed, for hidtil havde det altid heddet, at Gabriele handlede alene. Sciarpelletti's medvirken skulle dog ifølge pavens talsmand p. Lombardi have været "marginal", men alligevel stor nok til, at der også er blevet rejst en straffesag imod ham. Om han har siddet i isolationsfængsel som Gabriele, foreligger der ingen oplysning om.

Retssagen mod Gabrielle og Sciarpelletti kan ifølge p. Lombardi tidligst påbegyndes efter sommerferien, dvs. efter den 20. september. Den vil foregå efter Vatikanets straffelov. Den er identisk med den italienske af 1913, som Vatikanet overtog ved konkordatet i 1929. I modsætning til den italienske er den aldrig siden blevet revideret (bortset fra at Paul VI afskaffede dødsstraffen i 1969), så det er efter nogle ret så støvede regler, Gabriele og Sciarpelletti skal dømmes. Gabriele risikerer fængsel i op til seks år. De år skal han ifølge Laterankonkordatets artikel 22 tilbringe i et italiensk fængsel.

Vatikanet er ingen moderne retsstat. Ifølge Vatikanets website er det et absolut monarki (*una monarchia assoluta*), dvs. et enevældigt kongedømme eller et diktatur. Derfor bliver det spændende at se, hvordan retssagen forløber. Den engelske menneskeretsjurist og professor ved London School of Economics Conar Gearty har allerede været ude med en kritik af, hvad der hidtil er sket, herunder at Gabriele (Sciarpelletti taler ingen om) har siddet fængslet i halvtreds dage uden at være sigtet eller blevet stillet for en dommer. Han har også siddet i isolation, for han har kun haft mulighed for at få besøg af sin hustru og sin forsvarer. Vil det blive en fair retssag, vil Gabrielle få ret til at forsvare sig, vil bevismaterialet blive lagt åbent frem, vil hans forsvarere få mulighed for at indkalde og forhøre vidner og medskyldige, så de ikke kun optræder under anonymiserende bogstavbetegnelser som i rapporten, spørger Gearty. Han erkender, at Vatikanet kan tillade sig at afvige fra almindelig retspraksis, fordi det ikke har undertegnet den europæiske menneskeretskonvention. Men det har Italien, så Gabriele kan anke sin sag til domstolen i Strasbourg i det øjeblik, han sidder i et italiensk fængsel. Gearty nævner i den forbindelse en tidligere sag, hvor Italien ifølge konkordatet var forpligtet til at acceptere Vatikanets afgørelse i en ægteskabsannulleringssag, men hvor domstolen i Strasbourg bagefter forkastede afgørelsens gyldighed i Italien, fordi den stred imod den europæiske menneskeretskonvention. Det vil altså sige, at man kan forestille sig, at Gabriele bliver dømt til en vist antal år i fængsel, men bagefter får straffen nedsat eller bliver frikendt af domstolen i Strasbourg. Noget rod, ikke sandt?

(Kilde: The Tablet 21. juli, 11. og 18. august 2012, Vatican Insider 28. juli og 13. august 2012)

2. Slovakiet: ærkebiskop fyret af paven

I 2009 blev Róbert Bezák udnævnt til ny ærkebiskop af Trnava. Han var dengang blot 49 år og blev hurtig en populær biskop i landet. Nu tre år senere har paven fyret ham. Sædvanen tro giver Vatikanet ingen oplysninger om årsagen, så spekulationerne har fået frit løb. Men at baggrunden skal søges i modsætninger mellem ham og hans forgænger ærkebiskop Jan Sokol, er vist hævet over enhver tvivl.

Ifølge slovenske kilder skulle ærkebiskop Bezák have fundet uregelmæssigheder i ærkebispedømmets regnskaber og ejendomstransaktioner fra Sokols tyve år som ærkebiskop og anmodet om en apostolisk visitation. Den fandt sted sidste år under ledelse af den tjekkiske biskop Jan Baxant af Litomerice. At resultatet blev en fyring af den populære ærkebiskop havde ingen regnet med, og det har fremkaldt stor vrede i befolkningen mod Vatikanet og splittet den slovenske kirke.

Blot tre dage efter meddelelsen om ærkebiskop Bezáks "fritagelse for pastoral omsorg", oplyste landets justitsminister, at han havde bedt bagmandspolitiet undersøge ærkebiskop Sokols økonomiske transaktioner. Samtidig er den tidligere ærkebiskop af det Nationale Erindringsinstitut blevet beskyldt for at have samarbejdet med det kommunistiske styres hemmelige politi. Derudover skulle han ved flere lejligheder have lovprist landets samarbejde med Nazityskland under krigen og dets daværende regeringsleder Mgr. Tiso, som blev henrettet for krigsforbrydelser i 1947. Umiddelbart ser det derfor ud til, at modsætningen mellem den nu fyrede ærkebiskop Bezák og hans forgænger også har et politisk indhold.

Udover at referere sagen, havde Nikolaj Krak disse kommentarer i Kristeligt Dagblad:

"Fire biskopper er blevet fyret af paven det seneste års tid. En usædvanlig udvikling, der rejser spørgsmålet, om paven også er villig til at fyre biskopper, der dækker over præster sexovergreb. Pave Benedikt den 16. har lagt en ny og offensiv stil for dagen i den katolske kirke. Når en biskop skaber problemer og falder i Vatikanets unåde, er det efterhånden blevet et gentagende mønster, at de får en direkte fyreseddel fra den 85-årige pave. I mange år har det ellers været kutyme, at Vatikanet fik dem overtalt til stille og roligt at trække sig fra posten - eller at vente til biskopperne når deres pensionsalder på 75 år".

"Pavens vilje til at fyre biskopper rejser ifølge AP spørgsmålet, om han også er villig at bruge samme magt over for biskopper, der har dækket over præsters sexovergreb på børn. Og det er en interessant detalje i forhold til de amerikanske retssager, hvor nogen har forsøgt at holde paven ansvarlig for præsters overgreb på børn i den katolske kirke. Pavestolens argument har været, at biskopper i store træk selv styrer deres stifter, og at paven ikke har mulighed for at kontrollere dem. Men Vatikanets forsøg på at nedtone pavens magt over biskopperne i sager om misbrug vil være vanskelig at fastholde i lyset af det seneste års fyringer. "

Hvis paven kan fyre en biskop, betyder det, at han er deres overordnede," siger Nick Carardi, amerikansk kirkeretsekspert og tidligere formand for det råd, de amerikanske biskopper nedsatte i 2002 for at overvåge sager om præsters sexmisbrug. Han forudser, at pavens fyresedler vil motivere til flere retssager mod paven i USA". (Kristeligt Dagblad 3. juli 2012, The Tablet 7. juli og 21. juli, netavisen The Daily SK 8. juli)

3. Polen: Biskopper afviser ny europæisk konvention om vold mod kvinder

Den polske bispekonference har taget afstand fra Europarådets seneste konvention, der forbyder vold mod kvinder, og opfordret regeringen til ikke at underskrive den (Convention On Preventing and Combating Violence against Women and Domestic Violence, april 2011). Konventionen, der kriminaliserer tvangsægteskaber, kvindelig omskæring og beskriver vold mod kvinder som "en følge af historisk betingede magtrelationer", pålægger de underskrivende lande at forhindre, at "kultur, sædvaner, religion, tradition eller såkaldt ære" bliver brugt til at retfærdiggøre voldshandlinger mod kvinder.

”Skønt denne konvention fokuserer på det vigtige problem, som vold mod kvinder er, bygger den på usandfærdige ideologiske forestillinger, som ikke kan accepteres”, hedder det i en erklæring fra bispekonferencen. Det skyldes, at den ifølge biskopperne ”definerer kønsforskelle som socialt betinget” og ”totalt ignorerer de naturlige biologiske forskelle mellem mand og kvinde”. (The Tablet 14. juli 2012)

4. Polen: Polonia semper fidelis?

Da jeg i 1989 var i Gdansk, kunne man i kirkerne købe postkort med et billede af Johannes Paul II og teksten ”Polonia semper fidelis” (Polen altid trofast). Det var i kommunistæra'ens sidste tid, og det var tydeligt, at kirken var ved at køre sig i stilling til at overtage den rolle i samfundslivet, som kommunistpartiet indtil da havde haft. Kirken, kraftigt støttet af den polske pave, spillede da også en vigtig rolle i forbindelse med kommunismens fald i Polen.

I dag er situationen en ganske anden. Ganske vist siger 95% af befolkningen stadig, at de er katolikker, men realiteterne viser noget andet. Der er i virkeligheden næppe mere end 20% trofaste katolikker i landet, mener den konservative katolske skribent Tomasz Terlikowski.

At befolkningens troskab til kirken er stærkt på retur, viser flere undersøgelser. Kun lidt over 44% af unge mennesker går i kirken om søndagen (i 1992 var tallet 62%). 40% erkender, at de ikke overholder alle kirkens bud. Seksuel afholdenhed før ægteskabet er en saga blott. Antallet af illegale aborter er på flere hundrede tusinder hvert år. Kvinder drømmer ikke kun om børn, men også om karriere og selvrealisering. Antallet af unge, der lever sammen uden at være gift, stiger fra år til år. I Warszawa og Poznan er det ikke en skam at være homoseksuel. ”Flere og flere tabuer falder. Polakker er blevet mere modige og holder sig ikke længere tilbage med kritik af biskopper og præster. I dag mener selv virkelig troende katolikker, at det er latterligt, at præsterne stadig skjuler de kvinder, de lever sammen med, under betegnelsen husholderske”, siger Tadeusz Barto, som jeg mødte på European Network mødet i Holland i 2010. Barto indtrådte som 19-årig i dominikanerordenen og blev senere præst og doktor i filosofi, men har nu forladt præstestanden og ernærer sig som journalist og universitetslærer.

En serie af selvmord blandt præster har yderligere skadet kirkens omdømme. Inden for de sidste seks år har otte præster taget gift, hængt sig selv eller er hoppet ud af vinduet i det dybt troende Tarnow bispedømme i det sydlige Polen. Det sidste selvmord skete i slutningen af april i Stary Sacz.

Kirken har ikke rigtig noget svar på de udfordringer, den står over for i det moderne Polen, mener Barto. Så i stedet forsøger biskopperne i en mere og mere uforsonlig tone at stramme op på reglerne. Helt rutinemæssigt appellerer de til befolkningen om at vende tilbage til de gode, gamle dage, hvor folk var fromme og gik i kirke og lyttede til deres præst og biskop. Men som tallene ovenfor viser, er det færre og færre, der lytter. Og fortsætter den udvikling, kan kirken blive fuldstændig marginaliseret i løbet af de næste ti år, forudser Barto. (Der Spiegel 11. juli 2012).

5. Argentina: kirkens aktive medvirken i den beskidte krig

I 2010 blev landets tidligere præsident, general Jorge Rafael Videla, idømt 25 års fængsel for medskyldig i mordet på 31 politiske modstandere og i 2012 yderligere 50 års fængsel for kidnapning af børn. Videla havde været en af hovedmændene i generalernes kup mod den håbløse og uduelige præsident Isabel Perón i 1976.

I 2010 gav han en række interviews til magasinet "El Sur" under forudsætning af, at de først blev offentliggjort efter hans død. Men da så et andet magasin for nylig kunne bringe et interview med Vidala, følte "El Sur" sig ikke længere bundet af aftalen og trykte deres to år gamle interviews.

Af dem fremgår, at Vidala regelmæssigt orienterede Argentinas primas, kardial Raúl Francisco Primatesta (ærkebp. af Buenos Aires 1973-1998, død 2006) og de øvrige biskopper om militærjuntaens politik med at lade politiske modstandere forsvinde, og at biskopperne i flere tilfælde rådgav juntaen om, hvordan denne politik kunne gennemføres i praksis. Også den pavelige nuntius, ærkebiskop og senere kardinal Pio Laghi (nuntius 1974-1980, død 2009), der var en af pave Johannes Paul II's nære venner og på et tidspunkt blev anset som favorit til at efterfølge ham, var orienteret om, hvad der foregik i landet. Han spillede nemlig regelmæssigt tennis med juntamedlemmet, admiral Emilio Massera, og besøgte ofte det militærfængsel nord for Buenos Aires, hvor de politiske modstandere blev holdt interneret og torteret, inden de forsvandt. Han skulle endog under disse besøg have udarbejdet lister med de interneredes navne og sendt dem til Rom.

Meget nyt er der vel ikke i general Videla's udtalelser, men de bekræfter de mistanker, man i årtier har haft om, at kirkens ledere aktivt samarbejdede med militærdiktaturet. Således har vi længe vidst, at kardinal-ærkebiskop Primatesta nægtede at mødes med de forsvundnes mødre, og at han forbød landets præster at kritisere militærstyrets overgreb på fundamentale menneskerettigheder - og det selv i tilfælde, hvor præster blev myrdet af juntaens dødspatroljer. Han nægtede også konstant at afgive vidneforklaring efter styrets fald i 1983 og skulle ifølge menneskeretsgrupper have taget mange hemmeligheder med sig i graven, da han døde i 2006. Det samme kan man vel sige om Pio Laghi. Flere gange i 1990'erne anmodede de såkaldte "Madres de Plaza de Mayo" forgæves Vatikanet om at få ham udleveret til Argentina.

Omkring 2000 sendte den nye argentinske regering endvidere en undersøgelseskommission til Rom i det håb, at den kunne få tilladelse til at gennemgå hans ugentlige indberetninger, men det ønske blev til manges skuffelse afvist af Vatikanet.

Hvor mange, der forsvandt under det syv år lange militærstyre, ved ingen; nogle siger 6.000, andre 15.000, og andre igen 30.000. Hertil skal lægges de mange spædbørn, der blev bortført fra "uværdige" mødre og bortadopteret til juntaens politiske støtter. (Kilde: Irish Times 24. juli 2012, Wikipedia og egne notater fra mit ophold i Argentina i 2005)

6. To korrektioner

I Infomail nr. 19 skrev jeg, at Peterspengene bliver indsamlet i Danmark på den søndag, der ligger tættest på Peters og Pouls dag, og at vor energiske sognepræst, mgr. Niels Engelbrecht havde aflagt den moderniserede antimodernisted, da han blev præsteviet i USA. En af vore præster har været så venlig at sende mig en mail for at fortælle, at ingen af delene var korrekte.

Peterspenge bliver her i landet indsamlet på den søndag, hvor man fejrer Laterankirkens indvielse. Når jeg skrev Peters og Pouls dag, skyldtes det imidlertid forholdene i Storbritannien og USA, for her bliver pengene netop indsamlet den dag. Så jeg gik bare ud fra, at det samme var tilfældet i Danmark.

Niels Engelbrecht blev præsteviet af bp. Kozon i Skt. Ansgars kirke. At han derfor ikke havde aflagt eden, forekom mig mærkeligt, for jeg har gennem en fælles bekendt fået en kopi af den ed, han skulle have aflagt i USA. Jeg har derfor spurgt Engelbrecht og fået det svar, at det var, da han blev diakonviet i USA, at han blev bedt om at aflægge eden.

Jeg siger tak for korrektionerne. Det er aldrig rart at viderebringe oplysninger, som ikke er (helt) korrekte.